

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

№ 5-604/24

від 30 серпня 2024 року

Міністерці соціальної політики
України
Оксані ЖОЛНОВИЧ

Шановна Оксано Іванівно!

Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» передбачає звільнення від призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язаних, які, зокрема, зайняті постійним доглядом за хворою дружиною (чоловіком), дитиною та/або своїми батьком чи матір'ю (батьком чи матір'ю дружини (чоловіка); членами сім'ї другого ступеня споріднення особи з інвалідністю I або II групи.

Відповідно до Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560 (далі – Порядок), зі змінами внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 р. № 930, військовозобов'язані, зайняті постійним доглядом подають, зокрема, **висновок лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу в постійному догляді за формою, затвердженою МОЗ.**

На сьогодні відсутній єдиний нормативний документ, який би затверджував форму висновку про потребу в постійному догляді.

Особам з інвалідністю I групи потребу у постійному догляді призначають медико-соціальні експертні комісії (форма 157-1/0, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України 30.07.2012 р. № 577).

Відповідно до п. 11 постанови Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317 «Питання медико-соціальної експертизи» міські, міжрайонні, районні комісії визначають потребу осіб з інвалідністю у спеціальному медичному, **постійному сторонньому нагляді**, догляді або допомозі. В такому формулюванні відсутнє поняття «постійного догляду». Є право визначати необхідність догляду, стороннього нагляду, аж ніяк не постійного догляду.

Відповідно до висновку Рівненського окружного адміністративного суду у справі № 460/4128/23 саме по собі поняття «сторонній догляд» не є тотожним поняттю «постійний догляд», позаяк перше говорить про те, ким надається

догляд, а друге коли надається такий догляд. При цьому, «постійний догляд» – це безперервний догляд, який надається особі, що не здатна до самообслуговування, догляд який надається без будь-якого часового обмеження, суцільним порядком.

Водночас, відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 09.04.2008 р. № 189 «Про затвердження Порядку організації експертизи тимчасової втрати працездатності» (далі – Порядок), при лікувально-профілактичних закладах охорони здоров'я утворюються лікарсько-консультативні комісії. До повноважень лікарсько-консультативних комісій віднесено: видача документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність особи; здійснення направлення хворих на огляд та обстеження до МСЕК для встановлення інвалідності; надання до МСЕК документів хворого, направленого на огляд та обстеження; вжиття заходів щодо перевірки та усунення недоліків у суб'єкта господарювання, що були виявлені Фондом соціального страхування України за результатом перевірки обґрунтованості медичних висновків про тимчасову непрацездатність (у разі звернення керівника суб'єкта господарювання).

Відповідно до пункту 4 розділу IV Порядку лікарсько-консультативна комісія має право видавати наступні документи: форму рішення для встановлення причинно-наслідкового зв'язку захворювання з умовами праці та висновки або рекомендації щодо догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку, а в разі, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), - до досягнення дитиною 16-річного віку **та не передбачас видачу висновку про потребу у постійному сторонньому догляді.**

Крім того, згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2021 р. № 407 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я» заповнення висновку про наявність порушення функцій організму через які невиліковно хворі особи не можуть самостійно пересуватися та самообслуговуватися і потребують соціальної послуги з догляду на непрофесійній основі (форма первинної облікової документації № 080-4/о), а також висновку про наявність когнітивних порушень у громадян похилого віку, внаслідок яких вони потребують надання соціальної послуги з догляду на непрофесійній основі (форму первинної облікової документації № 080-2/о) віднесено до повноважень членів лікарської комісії. Звертаємо увагу на формулювання: **лікарської комісії, а не лікарсько-консультативної комісії.** Отже, лікарсько-консультативна комісія відповідних повноважень на підтвердження факту необхідності здійснення постійного догляду шляхом видачі відповідного медичного висновку не має.

Суттєвим є і той факт, що, Висновок надається саме для одержання компенсації фізичній особі, яка надає **соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі.**

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 859 «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі», яка встановлює порядок призначення і виплати компенсації, не передбачає надання фізичними особами соціальних послуг з **«постійного»** догляду, а отже соціальні послуги можуть надаватися **періодично**, залежно від групи рухової активності та індивідуальних потреб особи.

А от в наказі Міністерства охорони здоров'я України від 31.07.2013 р. № 667 «Про затвердження форми висновку лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу та Інструкції про порядок його надання» зазначено, що висновок лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу видається лікарською консультативною комісією закладу охорони здоров'я за місцем проживання чи реєстрації особи з інвалідністю.

Тому, через недосконалість та неузгодженість термінів та понять в нормативно-правових актах, що регулюють зазначені правовідносини, питання «яким документом необхідно підтверджувати необхідність здійснення постійного догляду», Асоціація міст України у своїх зауваженнях та пропозиціях до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період» (далі – Порядок), ініціатором яких є Міністерство соціальної політики України, пропонувала у додатку 5 до Порядку зазначити форму Висновку / наказ Міністерства охорони здоров'я України, відповідно до якого підтверджується потреба особи в **постійному** догляді (лист Асоціації міст України від 12 липня 2024 р. № 5- 534/24 додається). Проте пропозиції Асоціації міст України залишилися неврахованими.

На сьогодні органи місцевого самоврядування стикаються із труднощами при встановленні факту здійснення особою **постійного** догляду та заповненні відповідного Акта, який у свою чергу передбачає заповнення інформації про документ, що підтверджує потребу особи в постійному догляді.

Звертаємо Вашу увагу, саме АКТ про встановлення факту здійснення особою **постійного** догляду, виданий органами місцевого самоврядування, є одним із документів, що дає право військовозобов'язаним, які здійснюють постійний догляд за особами, зазначеними у пунктах 9 і 14 частини першої статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації.

З метою забезпечення єдиного підходу до визначення терміну «постійний догляд», питання «яким документом необхідно підтверджувати необхідність здійснення постійного догляду» і «який орган має видавати цей документ» та

дотримання законності у прийнятті рішень, просимо Вас, шановна Оксано Іванівно, надати роз'яснення, який висновок / висновки лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я підтверджують потребу особи в **постійному** догляді із зазначенням нормативно-правового документу, який затверджує їх форми.

Враховуючи виняткове значення порушеного питання при виконанні органами місцевого самоврядування положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», постанови Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560, просимо надати відповідь у найкоротший термін.

Додаток: лист Асоціації міст України від 12 липня 2024 р. № 5-534/24 на 6 арк. в 1 прим.

З повагою
Виконавчий директор

Олександр СЛОБОЖАН

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

№ 5-695/а4
від 30 серпня 2024 року

Міністру охорони здоров'я України
Віктору ЛЯШКУ

Шановний Вікторе Кириловичу!

Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» передбачає звільнення від призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язаних, які, зокрема, зайняті постійним доглядом за хворою дружиною (чоловіком), дитиною та/або своїми батьком чи матір'ю (батьком чи матір'ю дружини (чоловіка); членами сім'ї другого ступеня споріднення особи з інвалідністю I або II групи.

Відповідно до Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560 (далі – Порядок), зі змінами внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 р. № 930, військовозобов'язані, зайняті постійним доглядом подають, зокрема, **висновок лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу в постійному догляді за формою, затвердженою МОЗ.**

Відповідно до роз'яснень Міністерства охорони здоров'я України, опублікованих на Урядовому порталі 09 лютого 2024 року, людям з інвалідністю I групи потребу у сторонньому догляді призначають медико-соціальні експертні комісії в обов'язковому порядку через виключно високий ступінь втрати здоров'я, який спричиняє виникнення такої потреби. Ця норма стосується як людей I групи інвалідності категорії А, що фактично не здатні до самообслуговування, так і людей I групи інвалідності категорії В, які частково можуть обслуговувати себе.

У всіх інших випадках потребу у постійному сторонньому догляді визначають лікуючі лікарі та лікарсько-консультативні комісії. Їхні рішення повинні бути підтверджені відповідними висновками.

Відповідно до роз'яснення, сторонній догляд призначають у таких випадках:

- людям з порушенням функцій організму внаслідок невиліковної хвороби, через які вона не може самостійно пересуватися та самообслуговуватися (форма 080-4/о);
- громадянам похилого віку з когнітивними порушеннями, внаслідок яких вони потребують постійного догляду (форма 080-2/о);
- людям з інвалідністю I чи II групи, що виникла внаслідок психічного розладу (за формою, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.07.2013 № 667).

Водночас, відповідно до п. 11 постанови Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317 «Питання медико-соціальної експертизи» міські, міжрайонні, районні комісії визначають потребу осіб з інвалідністю у спеціальному медичному, постійному сторонньому нагляді, догляді або допомозі. В такому формулюванні відсутнє поняття «постійного догляду». Є право визначати необхідність догляду, стороннього нагляду, аж ніяк не постійного догляду.

Відповідно до висновку Рівненського окружного адміністративного суду у справі № 460/4128/23 саме по собі поняття «сторонній догляд» не є тотожним поняттю «постійний догляд», позаяк перше говорить про те, ким надається догляд, а друге коли надається такий догляд. При цьому, «постійний догляд» – це безперервний догляд, який надається особі, що не здатна до самообслуговування, догляд який надається без будь-якого часового обмеження, суцільним порядком.

Крім того, відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 09.04.2008 р. № 189 «Про затвердження Порядку організації експертизи тимчасової втрати працездатності» (далі – Порядок), при лікувально-профілактичних закладах охорони здоров'я утворюються лікарсько-консультативні комісії. До повноважень лікарсько-консультативних комісій віднесено: видача документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність особи; здійснення направлення хворих на огляд та обстеження до МСЕК для встановлення інвалідності; надання до МСЕК документів хворого, направленого на огляд та обстеження; вжиття заходів щодо перевірки та усунення недоліків у суб'єкта господарювання, що були виявлені Фондом соціального страхування України за результатом перевірки обґрунтованості медичних висновків про тимчасову непрацездатність (у разі звернення керівника суб'єкта господарювання).

Відповідно до пункту 4 розділу IV Порядку лікарсько-консультативна комісія має право видавати наступні документи: форму рішення для встановлення причинно-наслідкового зв'язку захворювання з умовами праці та висновки або рекомендації щодо догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку, а в разі, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), - до досягнення дитиною 16-річного віку **та не передбачає видачу Висновку про потребу у постійному сторонньому догляді.**

Крім того, згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2021 р. № 407 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я» заповнення Висновку про наявність порушення функцій організму через які невиліковно хворі особи не можуть самостійно пересуватися та самообслуговуватися і потребують соціальної послуги з догляду на непрофесійній основі (форма первинної облікової документації № 080-4/о), а також Висновку про наявність когнітивних порушень у громадян похилого віку, внаслідок яких вони потребують надання соціальної послуги з догляду на непрофесійній основі (форму первинної облікової документації № 080-2/о) віднесено до повноважень членів лікарської комісії. Звертаємо увагу на формулювання: **лікарської комісії, а не лікарсько-консультативної комісії.** Отже, лікарсько-консультативна комісія відповідних повноважень на підтвердження факту необхідності здійснення постійного догляду шляхом видачі відповідного медичного висновку не має.

Суттєвим є і той факт, що Висновок надається саме для одержання компенсації фізичній особі, яка надає **соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі.**

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 859 «Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі», яка встановлює порядок призначення і виплати компенсації, не передбачає надання фізичними особами соціальних послуг з **«постійного»** догляду, а отже соціальні послуги можуть надаватися **періодично**, залежно від групи рухової активності та індивідуальних потреб особи.

А от в наказі Міністерства охорони здоров'я України від 31.07.2013 р. № 667 «Про затвердження форми висновку лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу та Інструкції про порядок його надання» зазначено, що висновок лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу видається лікарською консультативною комісією закладу охорони здоров'я за місцем проживання чи реєстрації особи з інвалідністю.

Тому, через недосконалість та неузгодженість термінів та понять в нормативно-правових актах, що регулюють зазначені правовідносини, питання «яким документом необхідно підтверджувати необхідність здійснення постійного догляду», органи місцевого самоврядування стикаються із труднощами при встановленні факту здійснення особою **постійного** догляду та заповненні відповідного Акта, який у свою чергу передбачає заповнення інформації про документ, що підтверджує потребу особи в постійному догляді.

Звертаємо Вашу увагу, саме АКТ про встановлення факту здійснення особою **постійного** догляду, виданий органами місцевого самоврядування, є одним із документів, що дає право військовозобов'язаним, які здійснюють постійний догляд за особами, зазначеними у пунктах 9 і 14 частини першої статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» на відстрочку від призову на військову службу під час мобілізації.

З метою забезпечення єдиного підходу до визначення терміну «**постійний догляд**», питання «яким документом необхідно підтверджувати необхідність здійснення постійного догляду» і «який орган має видавати цей документ» та дотримання законності у прийнятті рішень, просимо Вас, шановний Вікторе Кириловичу, надати роз'яснення, який висновок / висновки лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я підтверджують потребу особи в **постійному** догляді із зазначенням нормативно-правового документу, який затверджує їх форми.

Враховуючи виняткове значення порушеного питання при виконанні органами місцевого самоврядування положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», постанови Кабінету Міністрів України від 16 травня 2024 р. № 560, просимо надати відповідь у найкоротший термін.

З повагою
Виконавчий директор

Олександр СЛОБОЖАН